A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar Néprajz és Antropológia Intézet
1.4 Szakterület	Kultúratudományok
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Kultúratudomány

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve			LLM1001 Általános nyelvészet				
2.2 Az előadásért felelős tanár neve			dr. Zsemlyei Borbála, egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve			drd. Dimény Hajnalka, egyetemi tanársegéd				
2.4 Tanulmányi év	I.	2.5 Félév	I.	2.6. Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	1. Kö 2. A

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszáma)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14

A tanulmányi idő elosztása:	óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása	36
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás	20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása	42
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)	6
Vizsgák	4
Más tevékenységek:	

3.7 Egyéni munka össz-óraszáma	108
3.8 A félév össz-óraszáma	150
3.9 Kreditszám	6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• számítógép, vetítő szükséges
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• számítógép, vetítő

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	• A nyelvtudományi alapfogalmak és terminusok megértése és szakszerű használata és alkalmazása
Általános kompetenciák	• Az elemzőkészség és a kritikai gondolkodásmód fejlesztése.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Nyelvi elemzőkészség és kritikai gondolkodásmód fejlesztése.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A tantárgy célja megismertetni az általános nyelvészet alapvető fogalmait, terminusait, és a szemináriumokon interaktív gyakorlatok révén feldolgozni a kijelölt olvasmányokat, megvitatni az általuk felvetett problémás kérdéseket. A szemináriumokon tárgyalásra kerülnek a következő témák: az emberi és állati kommunikáció alapvető jegyei; a gyermeknyelv; a nyelvi szocializáció; a nyelv keletkezésének problémaköre; az írás története; a generatív és kognitív nyelvelméleti irányzatok alapjai; a beszédaktus-elmélet.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. Az általános nyelvészet mint önálló nyelvtudományi ágazat. Az általános nyelvészet tárgya. A nyelvi közlés. A közlés funkciói.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
2. Társadalom és nyelv. A nyelv társadalmi funkciói. A nyelv mint cselekvés.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
3. Beszélési szokások. A nyelvhasználat társadalmi szabályozása. Csoport- és rétegnyelvek, normatív változat. Kétnyelvűség.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
4. A nyelv pszichikai dimenziója: nyelv és gondolkodás. Neurolingvisztikai és pszicholingvisztikai alapfogalmak. A beszédgondolkodás. Belső beszéd. Izomorf kategóriák.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
5. Neurolingvisztikai és pszicholingvisztikai alapfogalmak	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
6. A nyelv jelszerűsége. A jel fogalma, a jelek tipológiája.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
7. Denotáció és konnotáció. A nyelvi jel önkényes	Frontális előadás Power	

jellege, sajátosságai.	Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
8. Jelentés és érték. A jelentés fogalma, mozgása. Nyelvi és kontextuális jelentés. lexikális jelentés és viszonyjelentés.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
9. Nyelvi szintek és egységek. Invariánsok és variánsok. Nyelv és beszéd.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
10. A nyelvi rendszer. A nyelv szintagmatikus és paradigmatikus síkja.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
11. A nyelv időbeli dimenziója. A nyelv állandósága és mozgása az időben. A nyelvi változások okai és korlátai. A nyelvi változások szabályszerűségei az egyes részrendszerekben: hangváltozások.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
12. A nyelvtani rendszer változása, jelentésváltozások, a szókincs története. A nyelvi mozgás iránya és következményei.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
13. A nyelvek sokfélesége. Nyelv és nyelvjárás. A nyelvrokonság kritériumai.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
14. Nyelvek osztályozása: genetikai, tipológiai, areális szempont	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
Könyvészet: Crystal, David: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris, Budapest, 1998, 226–273. Kenesei István (szerk.): *A nyelv és a nyelvek*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2011. (http://www.nytud.hu/nyelv_es_nyelvek/) Péntek János: *Teremtő nyelv*. Bukarest, Kriterion, 1988.		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. Emberi kommunikáció – állati jelzés **Olvasmány**: Kenesei István (szerk.): Állati kommunikáció – emberi jelzés. In: Uő. (szerk.): *A nyelv és a nyelvek*. Corvina, Budapest, 2004, 17–32. Csányi Vilmos: Miben különbözünk az állatoktól? In: Uő: *Az emberi viselkedés*. Sanoma, Budapest, 2006, 63–85. (Kötelező: 63–67., ajánlott: 67–85.) **Ajánlott**: Crystal, David: A nyelv és más kommunikációs rendszerek. In: Uő: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris, Budapest, 2003, 492–501. [64. fejezet] Premack, A. J. – Premack, D.: Hogyan lehet nyelvet tanítani egy majomnak? In: Papp Mária (szerk.): *A nyelv keletkezése*. Kossuth, Budapest, 1974, 213–230.	Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés	

2. A nyelv keletkezése **Olvasmány**: Bencze M. Ildikó: Miért nem tudjuk még mindig, hogyan keletkezett a beszéd? In: Benő Attila – Fazakas Emese – Kádár Edit (szerk.): *„…hogy legyen a víznek lefolyása…" Köszöntő kötet Szilágyi N. Sándor tiszteletére*. EME, Kolozsvár, 2013, 31–42. Crystal, David: A nyelv eredete. In: Uő: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris, Budapest, 2003, 365–369. [49. fejezet] **Ajánlott:** Sommerfelt, Alf: A nyelv eredete. Elméletek és hipotézisek. In: Papp Mária (szerk.): *A nyelv keletkezése*. Kossuth, Budapest, 1974, 17–42.	Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés	
3. A gyermeknyelv **Olvasmány**: Fehér Krisztina: *Babák a hangok világában*. Budapest, Typotex, 2017. A következő alfejezetek: Beszélő cumik 15–17., Síró újszülöttek 17–18., Anya csak egy van 19–21., Hol a kezdet kezdete? 21–23., Angolt és tagalogot hallgatunk 25–27., Kétnyelvű magzatok 27–28., és a következő fejezet: II. Dajkák és minták 144–162. Crystal, David: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris, Budapest, 2003, 293–5. [A nyelvelsajátítás elméletei], 304–6. [41. fejezet: Grammatikai fejlődés], 310–12. [43. fejezet: Pragmatikai fejlődés] **Ajánlott**: Lengyel Zsolt: *A gyermeknyelv*. Gondolat, Budapest, 1981, 105–32, 309–22. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: A beszéd kialakulása. In. Uők: *Gyermeklélektan*. Medicina, Budapest, 1997, 47–59.	Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés	
4. Nyelvi szintek, nyelvi egységek **Olvasmány**: Crystal, David: Grammatika. In: Uő: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris, Budapest, 2003, 117–131. [16. fejezet] **Javasolt**: Kenesei István (szerk.): A nyelv szintjei. In: Uő (szerk.): *A nyelv és a nyelvek*. Corvina, Budapest, 2000, 65–109. [II. fejezet]	Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés	
5. Nyelvi szocializáció	Dialógus; frontális és	

Olvasmány: Kocsisné Kálló Veronika – Túriné Gál Anikó – Ruzsics Ilona: Nyelvi szocializáció, szocializáció és nyelv. In: Uők: *Kommunikáció fejlődése és fejlesztése értelmileg akadályozott személyeknél*. Mentorháló. [4., 4.1–4.3-as fejezetek] (http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Kommunikci_fejldse_s_fejlesztse_rtelmileg_akadlyozott_szemlyeknl/4_nyelvi_szocializci_szocializci_s_nyelv.html) Beleértve az első feladatban található cikket: Nyelvi szocializáció: a nyelvi kódokról általánosságban (https://www.nyest.hu/hirek/nyelvi-szocializacio-a-nyelvi-kodokrol-altalanossagban) Réger Zita: Szocializáció és nyelvi szocializáció. In: Uő: *Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990, 81–87. [5. fejezet]	csoportmunka, megbeszélés	
6. Nyelvi hátrányos helyzet **Olvasmány**: Réger Zita: Nyelvi szocializáció és hátrányos helyzet: a nyelvi hátrány problémája az iskolában. In: Uő: *Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990, 88–154. [II. fejezet] (http://mek.oszk.hu/04000/04046/04046.pdf) **Ajánlott**: Bíró Zoltán: A környezet fogságában. In: Uő: *Beszéd és környezet*. Kriterion, Bukarest, 1984, 8–86. Torgyik Judit: Nyelvi szocializáció és oktatás. *Új pedagógiai szemle* 2005/3: 3–10. (http://www.ofi.hu/tudastar/nyelvi-szocializacio)	Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés	
7. Történeti összehasonlító nyelvészet **Olvasmány**: Oszkó Beatrix – Sipos Mária – Várnai Zsuzsa: *A nyelvhasonlítás alapfogalmai*, 1–11. (http://www.nytud.hu/oszt/finnugor/anyelvhasonlitas alapfogalmai.pdf) Fodor István: A nyelvek rokonsága. In: Uő: *A világ nyelvei és nyelvcsaládjai*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2004, 13–17. Cser András: Bevezetés. In Uő: *A történeti nyelvészet alapvonalai*. Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2000, 7–23. **Ajánlott**: Robins, Robert Henry: Történeti és összehasonlító nyelvészet a tizenkilencedik században. In: Uő: A nyelvészet rövid története. Budapest, Osiris Kiadó –	Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés	

Tinta Kiadó, 1999, 181–211.		

Könyvészet
Lásd az egyes témáknál részletesen. **További ajánlott olvasmány**:
Nádasdy Ádám – Kálmán László: *Hárompercesek a nyelvről*. Osiris Kiadó, 1999.
Pinker, Steven: *A nyelvi ösztön. Hogyan hozza létre az elme a nyelvet?* Typotex Kiadó, 1999.
Kálmán László – Trón Viktor: *Bevezetés a nyelvtudományba*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2007.

Szemináriumi vizsgajegy
Szemináriumi jegyet szerezni a következő módokon lehet. Közülük egyet kell választani tetszőlegesen:
1. Szemináriumi dolgozat (5-6 oldalas ismertető jellegű tudományos dolgozat valamilyen nyelvészeti témában)
2. Tudományismertető videó (2-4 perces tudományismertető videó valamilyen nyelvészeti témában)

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

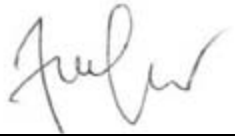
- A tantárgy tartalma hasonlít a hazai és magyarországi egyetemeken tanított általános nyelvészeti és nyelvtudományi bevezető kurzusok anyagához.

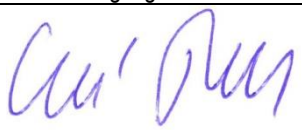
10. Értékelés

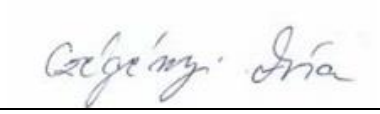
A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	1. Megfelelő szaktudás 2. Terminusok szakszerű használata 3. Szakirodalmi ismeret 4. Az ismeretek megfelelő alkalmazása	1. Zárthelyi dolgozat (csak az előadás anyaga) 50% 2. Írásbeli vizsga (szemináriumok és előadások anyaga) 50% 3. Végső jegy: Vizsgajegy (szóbeli előtt): 80% Szemináriumi jegy 20% 4. Szóbeli vizsga (kötelező azoknak, akiknek végső jegye kisebb 8-nál)	
10.5 Szeminárium / Labor	1. Terminusok szakszerű használata 2. Szakirodalmi ismeret 3. Az ismeretek megfelelő alkalmazása 5. Nyelvi elemzőkészség		
10.6 Minimális követelmények:			
• Az előadás és a szemináriumok témáinak ismerete és az előadásokon és a szemináriumokon való rendszeres jelenlét. A szemináriumok 75%-án kötelező a jelenlét (5 szeminárium).[1]			

[1] Ha a hallgatónak nincsen meg a szükséges jelenléte, pótolhatja a hiányzásait az utolsó szemináriumon megírt feladatsorral. Ebben az esetben előre kell jeleznie, ha jelenlétet szeretne pótolni és azt, hogy melyik témákról

- A szemináriumok az olvasmányok ellenőrzésével kezdődik. Erre jegyet nem lehet kapni, viszont jegylevonás jár abban az esetben, ha a hallgató nem olvasott az adott szemináriumra.

Data completării Kitöltés dátuma	**Semnătura titularului de curs** Előadás felelősének aláírása	**Semnătura titularului de seminar** Szeminárium felelősének aláírása	**Semnătura titularului de curs practic** Gyakorlati szem. felelősének aláírása
2020.04.09.			

Data avizării în departament Intézeti jóváhagyás dátuma	**Semnătura Directorului de Departament** Intézetigazgató aláírása
2020.04.16.	

Data avizării la Decanat Dékáni jóváhagyás dátuma	**Semnătura Prodecanului responsabil** Felelős dékánhelyettes aláírása	**Ştampila facultăţii** Egyetem pecsétje
2020.04.30.		

hiányzott, melyekből szeretne pótolni. A feladatsor megoldása önmagában nem jelenti a jelenlétek pótlását. Csak ha az anyag ismeretéről bizonyságot tett a hallgató, akkor kaphatja meg a még szükséges jelenléteket.